

Ralph Midgley
24 Staniwell Rise
SCUNTHORPE
North Lincolnshire
DN17 1TF
rmidgley@onetel.com

YELOD DEGVELID
NÜM 6 YUNUL 2007 (Pads 45 jü 52)

O Volapükans Valöpo!

In pened oba mula pasetik ekazetob veüti püka „pösodik," sevabo : nol vödas Volapükik, kels tefons lifi aldelik obas. Ven spikobs Volapüko, neodobs vödastoki somik ad „lifükön" spikoti, voto operobs okkonfidi, e no ospikobs skilädiko.

Ab no nedemobsös reidi Volapüka. Pro pluamanum Volapükaflenas, reid binon kontag balik ko Volapük. E su pads gaseda kanoy reidön lartügis alsotik : lartügis fasilik, fikulikum e fikulikünis. Laboy pöti gudik ad stepön pianiko da nivods difik. Juitobs mu vemo reidi lartügas fasilik, bi okkonfid obas glofon tefädiko. Lartügs fikulikum flagons gebi vödabuka ad tuvön vödis nekösömik. Ab ven steifüloy ad reidön lartügis „fikulikün," blufod nämik dabinon ad no reidön onis sekü def vödas mödik. In tef at, din gudik binon ad dilodön reidedi somik ini dils teldeg. Somo okanoy studön gudikumo löloti dü mul. Pos stud kälöfik at, nol püka oglofon, ed okanoy senön progedi pedunöl.

Fino, kodü def spada, ekö penets tel, kels tefons lartügi : „Elot Zahir" :

(1) El „Thug" äbinon nem grupa sasenanas calik vönädo duniks in Nolüda-Lindän, kels äkultoms jigodi : Kali, ed älofoms ofe viktimis oksik.

(2) El Barlach küpetom, das el Yauq binon in Kuraan (LXXI : 23), e das profetan binon „Al-Moqanna" (Pevealölan), e das nek, pläamü spodan stunüköl : Philip Meadows Taylor, eyümäton onis ko el Zahir.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

Ralph

VI:46:2007

VOTASTIDAM SPERANTAPÜKA - MENOD-LI?

fa hiel John Redgwell

Studans Sperantapüka suvo cedons, das hiel Zamenhof äpölom tefü väl vödas e finots aniks. Samo, suädons, das „estas" söton binön „esas," e das geb ladyeka labü -a e subsat labü -o jinon pölik. Ye, pos geb pluik püka suno konstatoy, das kod ceda at binon def plaka tefü pük, e das hiel Zamenhof ga no äpölom dö dins at. Too igo utans, kels ya gebons püki ela Zamenhof dü yels mödik, cedons anikna, das kanoyöv menodön oni ad moükön misuemis valik. Gebob Sperantapüki ya dü yels plu ka teldegs, e cedob, das binon pük legudik fa letälenan pejaföl. Cedob ye, das no dabinon pük nendöfik (pük kinik binon-li-la nendöfik?) Klu ekö krüt obik tefü on:

Krüt balid tefon foyümoti „mal-." Püks netik, äs Linglänapük e Fransänapük, ga labons foyümotis, kels sinifons taädi, ab geboy onis te ko vöds anik. Vöds stabik, soäs vöds, kels sinifons „gudik," „gretik," e r labons fomis patik ad sinifön taädi. Bi kazet in Sperantapük falon su silab folätik, pö spikam vifik mögos, das no liloy foyümoti „mal-," seko kanoy lilön: „Donu al mi malgrandan glason da biero" (= Givolös obe väri smalik bira) as „Donu al mi grandan glason da biero" (= Givolös obe väri gretik bira"). Sümo kanoy kofudükön cedi dö men badik ta ced dö men gudik!

Krüt telid oba tefon poyümoti „-ej," kel sinifon „-öp." Geb poyümota at kanon binön telplanövik, as sam: „lernejo" (= lärnöp). Samo, bumot, kö daülans lärnons eli yoga binon „lernejo," ma siäm vidik. Ye Sperantapükans kösömiko suemons sinifa vöda „lernejo" as „jul."

Krüt kilid obik tefon poyümoti „-uj," kel sinifon „-iär," ed i pagebon ad sinifön „-än." No dabinon poyümot patik in Sperantapük ad sinifön „län." Binon-li-la, das Linglän (Anglujo) binon bok semik pro Linglänans?! No cedob, das lödob in bok! Sperantapükans nuik suvo sagons: Anglio, Francio, Germanio, e r. ab jenöfo „-i" no binon

poyümot in Sperantapük! Neodoy poyümoti nulik ad tradutön poyümoti Volapükik „-än."

I geboy „-uj" ad nemön bimis, kels prodons flukis, samo „pomujo (= podabim), ab podabim vo no binon podiär! Demü atos Sperantapükans kösömo sagons „pomarbo" (= podabim).

Sötoy-li votastidön Sperantapüki? Cedü ob : Leno! Ävotastidoy oni bü yels mödik ed enemoy püki nulik at eli „Ido," ab mens liomödotik spikons-li eli „Ido" nutimo? Sperantapük rigik blebon as pük cifik bevünetik, e geb Volapüka daglofon, ab el „Ido" no plöpon. In pük seimik vöds dagetons siämi oksik dub geb. Sperantapükans sevons, das ven sagoy „lernejo," vöd sinifon bumoti, kö cils lärnons ad reidön, penön, dunön matemati, e r, e das „Anglujo" binon nem läna - no bok ini kel seitoy Linglänanis! Sperantapük binon pük veratik, e püks veratik valik binons bosilo netikaviks. Mens, kels gebons Sperantapüki ya dü yels mödik no vilons, das votastidoy püki onsik! Votastidam püka mekavik muton jenön ven pük binon nog yunik, u ven binon ti deadik.

Votastidam püka äs Sperantapük, kel dabinon nen votükam sis yels tum, no binonöv menod - binonöv katastrof!

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

BENOSEK

Benosek binon vöd veütik delas obsik. Ab sinif vöda at binon vidik. Mens mödik cedons, das benosek no dabinon nen mon mödik. Pro ons, man benosekik binon balionan; votikans cedons, das benosek binädon me mat läbik ko cils löfik. Tefü spot, baonan sagatik Pierre de Coubertin äcedom, das din veütikün no binon ad gaenön, ab ad kompenön, leigoäs din veütikün lifa no binon levikod, ab lüd. Ägidetom-li? Sagod oma, kel padönuon mödikna fa mödikans da vol, jinon lesiön cedi at!

VI:48:2007

NESEVÄDAN, KEL ÄLOGODOM TOMIKO SEVÄDIK

fa hiel Frank Roger

Vom bäldik äjütof smilili ladöfik mane lifayelas za foldegas, kel inükömom ini cem oka. Äblebof seilik, e notodot su logod, sofälik, ab säkiälik, äklülükon, das no äsevof omi, ed ägevon ome seko primäti ad primön telspikoti.

„Poszedeli gudik!" äsagom nesevädan, „lio stadol-li adelo?" Valikos binon-li kotenik?"

Änutof plütiko ed äläükof: „Stadob gudiko, danö! pos zog timülik äsif no ispikof dü yels mödik ed äneodof töbidi legretik ad flumükön vödis dönu.

„Neodol-li bosi?" äsäkom man büä äkanon reigön dönu seil. „Labol-li valikosi, keli desirol is?"

„Si, binob kotenikün is," ägespikof. „Zib binon legudik, pösodef binon flenöfik ä yufiälik, e labob gasedis oba e televidömi oba ad fulükön timi oba . . . do no dabinon mödikosi ad reidön u ad televidön tü tim anuik." Älemufükof kapi, äjedof logedi viföfik lü gul cema äsif äfümof, das binon nog us, üf voto äsüenikof.

„Buükob ad seadön is," äfövof, „ad memön delis gudik pasetik. Nog memob kleiliko timi ven cils oba äbinons yuniks, ven matan oba älifom nog pö saun gudik, e fütür legudik äjinon ad levüdön obis. Ag! Vio ledesirob timis at. Ab dins liedo no jäfidons soiko," äseifof, du älogetof lü om nen jenöfo logön omi, ab memis äfoükof fo sevälöf oka, kels ägeflumons se mieds fagikün tikäla. Ag! dels et äbinons magifiks . . . matan oba äbinom bumavan, ed ävobom lomo; utos, kel ädälos obes ad juitön famülalifi mu jöniki. Äkanobs dugälön cilis obsik kobo, tapladü pluamanum menas. Ilabobs dauti nemü Jessica, e soni nemü Tomas. Äbinons cils tälenik ed ävedons, nesüpädiko, studans legudik. Äbinons fon läba nenfinik obes. Äbinobs vo famülans fredik. Labob memis jönik vakenas valik, kelis älifädobs kobo. Ün hitüp alik äträvobs lü Spanyän u Grikän, e lü tops votik, kels älabons sabajolis e soli mödik, kö äkanobs sätenidükön obis, e kö cils äkanons pledön. Poso cils obas ädaglofons, älüvons

domi ed ämatikons. Matan ed ob fredo äkoslogobs bäldi kotenik kobo, ab kanser ämosumon omi ün lifayel mäldegtelid. Äbinos bü yels plu ka teldegs. Esoalob siso. Binob kotenik is, ab, äsä esagob osi ole, semiknaiko sufob soali, igo perisenäli, do elämob ad lifön ko dinäds äsä binons."

„Utos, kel skänos obi mödiküno, binos, das neai logob cilis oba. No elogob onis sis lunüp. Jenöfo nulälob suvo, kis ejenon ones. Lifons-li nog, saunons-li, labons-li karieris benosekik, labons-li cilis? Ba binob lemot, no sevob osi! Kin sevon, poscilis liomödotik labob-la! No cedol-li, das lemot dalof logön poscilis oka pö naeds anik a yel? U säkob-li tu mödikosi?" Älemufükof kapi; logod ofa ägrufon me däsper luvemik; ti äprimikof ad drenön.

„No kanob igo memön ga timi lätik ven ävisitons obi," äfövof me vög dremöl. „E fümiko no sevob kikodo no visitons obi plu. Blebob ai mot onas, no-li? Mögos-li, das eglömons obi? Bos jeikik ba ejenon-la ones! Godö! no sötob ga betikön somo! Tikamagot somik lienetükon obi. Ba tikol, das perob tikäli obik u somikos. Pidob osi mu vemiko."

Äseilikof, ädonükof logeti oka, steifülölo ad bemastön fäkis oka. Dü timül äjinos, äsif äbinof-la lesüenik, tän ägelogedof omi, ed äsagof me vög küpoviko nefäkik: „Spelob, das no nofülob oli, das sagob atosi ole. Sevob, das binos nesiämik, ab, ön mod seimik, mebol obi de son obik Tomas. Logod olik jinon so bisariko sevädik, do no sevobs odi. Ye labob klienäli at dredilik, das son oba sümedom nätimiko lü ol. Do kleiliko no kanob fomälön logodalienädis omik anu, bi no elogob omi sis lunüp. Seko tikäl oba muton binön neklilik, u mebs oba ba cütons obi. Spelob, das kanol pardön jibäldikane mebis yunüpa e ledesiri ad dönulogön soni, sis lunüp peperöli . . " Vög ofa nevifiko änepubon, ed äjinof ad ninikön dönu ini vol ninik, privatik, tikodas e mebas ofik.

Ven seil ivedon nekovenik, man äsagom ofe adyö ed älüvom cemi. Jibäldikan no igo älöädof kapi.

Äbeigolöl jigetedani kliniga nemü „Solamoikam Goldik," vom po getedatab äsäkof omi: O Söl Renneville, lio stadof-li mot ola?"

„Pidob, das no plu memosevof obi," äsagom, „ed alna, ven visitob ofi, sagof obe dini ot dö cils ofa, kels eglömons ofi, e vio soalik binof." Äseifom. „So ebinos da yels, e no tikob, das saunastad ofik ogudükumon."

„Ab kömol ai. Atos, no sinifos-li, das spelol ai?"

„Si! verätikol. Kömob ai telna a vig, e sör oba leigo, ab klülabiko eperobs speli lölik, das motül obinof äsä äbinof büo. No plu blinobs cilis. Äbinon plak tu kofudik pro ons ad logön lemotüli so. Ab niludob, das Jessica ed ob ovisitobs ofi jü fin."

„Suemob osi. Jü dödel, o söl Renneville. Adyö!"

„Adyö!" äsagom Tomas Renneville, ed älüvom klinigi nemü „Solamoikam Goldik."

FIN

(Tradutod fa hiel R. Midgley)

ELOT ZAHIR (3)
fa Jorge Luís Borges

Ün gustul, äsludob ad konsälidön lanivestigani. No äkonfidob ome konoti smilöfik lölik oba; äsagob ome, das nenslip ätomon obi, e das magod yega semik äpöjuton obi; ut sirkota, u ba könäda . . . Boso pos atos, äsesebob in bukiselidöp su süt Sarmiento samädi ela „Urkunden zur Geschichte der Zahirsage" (Rufons dö jenav faba: zahir) (Breslau, 1899) fa hiel Julius Barlach.

In buk et päbepenon maläd obik. Ma fonun, lautan äsludob ad „kobükön ini toum bal, in fomät jölplifätik kovenik, dokümis valik tefü lukred

elota Zahir, keninükamü penäds fol, lü ragiv hiela Habicht dutöls, äsi namapenäd rigädik nunoda hiela Philip Meadows Taylor." Kred in el Zahir binon slamik ed äsuikon, jinos, ün tumyel XVIII-id. (El Barlach no zepom setis, kelis hiel Zotenberg kodidom hiele Abulfeda). El zahir, Larabänapüko, sinifon: notidik, logädik; me sinif at, binon bal nemas züldegzül Goda; pöp, in läns slamik, gebon oni demü „dabinots u dabinans, kels labons tugi jeikik ad binön neglömoviks, e kela mag fino lienetükon menis."

Temunod no dotabik balid binon ut Pärsänana: Luft Ali Azur. Su pads kuratik siklopeda lifibepenamik tiädü „Filatem," koultavan ä därvid at ekonom, das in jul tö Shiraz idabinon mälöm kuprinik, „soiko pämeköl, das utan, kel älülogon oni balna, no plu ätikon dö votikos, e sekü atos reg äbüedon jedön oni ini top dibikün mela, dat mens no öglömons levali." Lunikum binon nunod ela Meadows Taylor, kel ädünom ele nizam di Hyderabad ed äduinom lekonedi famik „Confessions of a Thug." [Koefs ela Thug (1)] Tüi 1832, el Taylor älilom in plödaharats ela Bhuj notodoti nekösömik: „elogön Tigridi" (Verily he has looked on the Tiger = jenöfo elogedom Tigridi), kel sinifon lieneti u saludi. Äsagoy ome, das notodot at ätefon tigridi magivik, kel äbinon maledit utanas, kels ilogons oni, igo fagao, bi valikans äbleibons tikön dö on jü fin delas oksik. Ek äsagon, das bal neläbanas at ifugom lü Mysore, kö ipänom in ledom semik magodi tigrida. Mö yels poso, el Taylor ävisitom fanäböpis reigäna at; in ut di Nithur, guveran äjonom ome leziöbi, su kela glun, su kela völs, su kela nufed el fakir slamik semik idäsinom (me köls barbarik, kelis tim, büä äradon, ärafinükon) soti tigrida nenfinik. Tigrid at pämekon me tigrids mödik, ön mod suidüköl; tigrids äträvärons oni, pästripon fa tigrids, äninädon melis ed elis „Himalaya" e militis, kels äsümons ad tigrids votik. Pänan ideadom bü yels mödik, in leziöb ot; ikömom de Sind, u ba de Guzerat, e primo ädesinom ad pänön volakaedi. De desin at äretons liens anik in magod mostöfik. El Taylor äkonom konoti at hiele Muhammad Al-Yemeni di Fort Williams; atan äsagom, das jafäb nonik dabinon, kel no klienon ad el „Zaheer" (so el Taylor penom vödi at), ab Valimiseral no dälom, das dins tel binons-la on leigüpo, bi bal ya kanon jänälön menamödotis. Äsagom, das ai dabinon el Zahir bal, e das dü Timäd Neseva äbinon magod lugoda, kel poso pänemon „Yauq" e pos atos profetan ela „Jorasan," kel älenlabom veali me stons pebrodöl, u maskari goldik (2). Id äsagom, das God no binon letuvovik.

Pluna ädönureidob penädi ela Barlach. Sävilupob senälis obik: memob däsperi timüla, kü äsuemob, das nos nog ösavon obi, senäl lelivüköl seva, das no ädöbob demü neläb obik, glöt nämöfik tefü mens et, kelas Zahir no äbinon könäd, ab diled maboina u tigrid. Kiofasilik binon desinod ad no tikön dö tigrid, ämeditob. Memob i kudi patik oba, du äreidob bagafi at: Plänan semik ela Gulshan i Raz sagom, das utan, kel elogon eli

Zahir, suno ologon Rosadi; e liän pelüüköl lü el Asrar Nama (Buk Dinas Penesevöl) ela Attar lesagon: el Zahir binon jad Rosada ä sleit Veala."

Tü neit, kü ägalädons lä el Teodelina, äsüpädos obi, das no älogob vü komans lädi Abascal: sör yunikum ofik. Ün tobul, jiflen ofik äsagof obe: „O Julita pöfik! Älienetof, ed äsedons ofi lü lienetanöp: Bosch. Kio mükükof oki fo jikälans, kels enulüdofs ofi me spuns . . . "

Tim, kel radon memis, vemükon uti ela Zahir. Büo äfomälob flani bal e poso votiki; nu logob bofikis ottimo. Atos no jenon äsva el Zahir binon-la kristadik, bi flans no suspladons okis sus od, ab äsva logam binon glöpöfik ed el Zahir topon in zänod. Ut, kel no binon el Zahir, kömon lü ob pesibölo ed äsvo fagao: mag nestumöl ela Teodelina, dol koapik. Hiel Tennyson äsagom, das, if kanobsöv suemön flori igo bali, seivobsöv, kins binobs, e kis binon vol. Ba ävilom sagön, das no dabinon jenöfot, igo pülikün, kel no büocedon jenotemi valemik ko yümätam nenfinik ona vobedas e kodas. Ba ävilom sagön, das vol logädik givon oki löliko pö mag alik, soäsä vil, ma hiel Schopenhauer, givon oki löliko pö tikäl alik. Kabaalans äsuemons, das men binon smalaleval, lok sümbolik levala; val, ma el Tennyson, binon soik. Val, igo el Zahir nesufälovik.

Bü 1948, fät ela Julia odrefon obi. Ozesüdos, das onulüdoy ed oklotoy obi, no osevob, va obinos göd u soar, no osevob, kim äbinom el Borges. Ad lecedön fütüri at lejeikik binosöv pöl, bi nonik dinädas ona ovobedon in ob. Ebo ot binosöv ad lesagön, das binon lejeikik dol penarkotölana, kela krani maikötoy. No plu osienob levali, osienob eli Zahir. Bai lejonod dialimik, värbs „lifön," e „drimön" binons ebo otsinifiks, de milats logotas olovegolob lü bal, de drim komplitikün lü drim balugikün. Votans odrimons, das binob lienetik, ed ob dö el Zahir. Ven mens valik tala, aldelo äd alneito, obetikons te eli Zahir, kinik obinon-li drim e kinik lejenöf, tal ud el Zahir?

Dü düps nenmenik neita kanob nog golön da süts. Gödalulit kösömiko tuvon obi su bam piada: Garay, tiköl (steifülöl ad tikön) dö liän et ela „Asrar Nama," kö sagoy, das el Zahir binon jad Rosada ä sleit Veala. Yümätob magi at ko tiket at: ad paperön in God, els „sufis" slamik dönuoms nemi okik, u nemis züldegzül Goda, jüs sinifons nosi. Ledesirob ad begolön vegi at. Mögos, das me tikam nenropik ovorükob eli Zahir; mögos, das po könäd binon God.

FIN

(Hiele Wally Zenner)

(Tradutod fa hiel S. Meira)